

leze dingen niet ge-
zoo iemand blind is,
de reiniging van zijn
d en verzegeld werd

noemd, altijd dreig,
trus schrijft zich te
eping en verkiezing

doeling van Petrus
me met die roeping

Prof. Greijdanus van
verkiezing wordt ge-

woorden roeping en
jn. Er staat niet: uw
uw roeping en ver-
vrijzen op deze
eenen anderen kam
g gaat voorop, zoo
renomen wordt
sultaat van de
in den tijd val
et eeuwig voor-
ods, dat aan de
ligt en vooral
oken van een vast-
alsof dat door enig
dan ook losgewoeld
at nu over hetgeen
en dus wijziging kan
wigen raad en nu
volgens dien raad,
rborgen is. En dan
ke wijze gesproken,
als menschen doet
g in hen van hunne
deelachtig maakt
sche feit, dat Jesus
de plaatsen, waar
om Zijn genade te
en". Zeer werkelijk
ok hier niet slechts
te zich gehoorzamen
". Die roeping dringt
og — hoe weinigen
so "heil ontvangen!
roeping tegelijk een
ad die een schifting

leerende roeping, een
g-in-roeping of: een

ten de geadresseren
n onbewoogbaar en
iet kan komen een
loor gaan, ook niet
ij de verdelijck-
geschiedt door een
Greijdanus begint
met deze woorden:
ostel zijne op-
n vs 5—7, hoe
n ander licht". Zie
van Philip. 2: 12—13
eft Hij door Zijn
Zij moeten dat nu
oefening van drag
niet verwaarlozen,
wassen zijn in de
n Holland."

er literas sich ont-
heit, welke ex-
is.
ier toe Herde sal
tot het examen
classe, ende soo
t wordt, sal nae
ert worden, myt
atie, ende Johan-
ie doen.
issis gesyen ende
t placet by den
ie pastorie ende
ast Gualtero de

erlaicht in vorighe
sterio te confir-
wordt hem noch
t eersten.
e syne testimonis
gescheet, wordt
selvighe te exhibi-

lande, die noch
n mael des jaers
se daer men het
gens den furstell
ogen, doch soo
yghe toegenuge
ullen dat mogen
enighe Litmaten

ngaat is besloten,
in den generali
dar van gheen

Is me een raadsel hoe Dr Impeta mij gepreoccu-
erd kan noemen als ik den inhoud van dezen tekst
schrijf als een dringende oproep tot levensheiliging,
voortgaande bekeering, tot inniger gehoorzaamheid,
vastmaken van roeping en verkiezing noem een al-
sier gaan gelooven, al trouwer belijden, al inniger
gehoorzamen, al vuriger gaan liefhebben onzen God en
on naaste. En daarom van oordeel ben, dat in onzen
tekst van geen zelf-analyse en zelfonderzoek en ken-
merkenoverweging sprake is.

Dat 'thier over voortgaande heiligmaking, over den
rijd der gehoorzaamheid gaat, blijkt toch ook wel
uidelijk uit 't laatste deel van dit vers. Dat luidt: deze
ingen (Prof. Greijdanus: n.m.l. het in dit vers, en in
de verzen 5—7 genoemde) doende zult gij nimmermeer
struikelen, d.i. vallen in zonde! Daarom gaat het
is. Dat is het doel en het loon van het vastmaken
er roeping-en-verkiezing. Het dienen van den Heere
oor de geloovigen staat hier voor de mandacht.
doen ze dat in trouwe toewijding, dan zullen ze al ge-
hoorzamer worden en de zonde al meer overwinnen en
oor de zonde al minder overwonnen worden.

Denken we nu tenslotte aan het bekende vraagpunt
— dan is 't antwoord niet moeilijk te geven. Petrus
ist zijn lezers als geloovigen. Hij noemt hen broe-
ers. (Prof. Greijdanus: Hij gebruikt dit woord nu
vor het eerst. Hij maakt daardoor eene scheiding tus-
schen hen, en wie hij in vs 9 teekende.) Hij spreekt
an uwe roeping en verkiezing. Zij zijn krachtigdadig
gevoelen (zie boven). Zie bovendien ook vers 12!

Van dat pogen om twijfels door 't gezicht op hun
kenmerken" weer aan de zekerheid des geloofs te
elpen, is hier met geen woord sprake!

En dan tenslotte: hoe te denken over de woorden van
Gulvin bij dezen tekst?

Daarover de volgende week.

H.

C. V.

Naschrift. Een lezer, dien ik hier van harte dank
vor zijn belangstelling, schrijft mij nog een en ander
over de plaats van 2 Kor. 13: 5 in de Dordtsche Leer-
regels 1, 12. En wel dit, dat in de Acta ofte Handel-
ingen des Nationalen Synodi (Uitgave Dordrecht —
Jansz Canin 1821) 2 Kor. 13: 5 is genoteerd en
margine (zooals alle tekstverwijzingen in de Leer-
regels), en dan wel op de hoogte van den eersten zin
aldus:

Van dese hare eeuwige ende onver-
anderlycke Verkiezinghe ter saligheit
worden de uytvercorene 't syner tyt
hoe-
wel by verscheydene trappen ende met
onghelijcke male versekert:" etc.

Bovendien schrijft dezelfde lezer, dat Kuypers uitgave
der drie formulieren uit het jaar 1883, den bedoelden
tekst ook heeft na het woord: verkerd. In de voor-
rede van die uitgave pag. XII zegt K., dat hij de canones
naar den offic. tekst van Canin 1821 heeft afgedrukt.
Al meer aanwijzingen dus voor de Calvijnische aan-
vonding van den tekst in de Dordtsche leerregels.

1) Spatieëring hier en later van ondergeteekende.

MUZIKALE KRONIEK

„Petrus Datheens Psalmen Davids“
(in Dr J. Pollmann's „Ons Eigen Volkslied“)
door Jan Zwart.

V.

Ging Dr Pollmann reeds bedenkelijk mank zoo-
ra hij zijn hoofdstuk over „Datheens Psalmen

weyder mentie toe maeken in ghene classibus.
13 Ad Synodum te refereren, dat die gravamina in
den 14 art. des lastgehalden Synodi binnen Arn-
hem afgeschafft worden, ende dat gevurderd
worde, dat alle onkosten op alle Synodale ende
Classicale vergaderinghe by den dienaren gedaen
machten restitueert worden.

14. Gualterus de Bruyn is geconfermeert in mini-
sterio durch Wythelmus Wyrzfeldius vermogens
den 16 Art. des vorigen geholden classis.

15. Die dienaren die acta nationalis Synodi in
8-graven Haghe geholden noch nyet en hebben
ullen deselvighe become, oer kerckenraet voor-
lesen ende dieselvighe onderleyken.

16. Sint nochmaels die dienaren vermaent worden
ten platten lande alle moegelicke vlydt voor toe-
wenden, om die leere des Catechismi in te voeren.

17. Men sal die begheerte Wythelmi Tome. in ge-
dachtenisse holden, ende men sal desse saecke
den Synodo voordragen.

18. Gevraecht synde offte diegenygh die openbare
barberghen holden, alderhande volck settende tot
dronckenschap, men oock sal tot olderlingen
ende diaconen verkeesen, wordt geantwoort, dat
men sulcke luyden geensyns sall toelaeten.

19. Belangende die saecke Joannis Nuckii, pastor
loe Oesterwolde, welke tot noch toe onbequam
wordt gevonden ad ministerium, wordt voor dit
maell geleden in syne dienst, bish dat men ver-
neemt betringhe synre leere, ende daerna myt
hem te handelen nae behoer, ende sal hem oock
verschryven om op toecomende classe te com-
pareeren.

20. Dwyle Joanni Floekeno was bevolen te agieren
voor juris jegens Georgius de Cool, ten eynde hy

Dauids" begon, niet minder wankel is zijn vervolg
over de zoogenaamde motieven, die onze Gerefor-
meerden ertoe zouden hebben bewogen, zich aan
Datheens psalmen te houden, toen latere stemmen
opgingen en wel in 't bijzonder die van Marnix
van St. Aldegonde, een andere overzetting n.l. de
zijne, zijnde meer in overeenstemming met den
Hebreeuwischen grondtekst, in te voeren.

Ook hier zijn het weer doodgewone, nuchtere
feiten en omstandigheden geweest, die Datheen,
reeds lang te voren aangenomen, bestendig en
een lange toekomst hebben mogelijk gemaakt.

Welke toch waren de hoofdbezwaren, toen in
1581, 15 jaar nadat Datheens berijmingen lang en
breed ingeburgerd waren, Marnix' inzending dier-
zelfder materie ter Synode van Middelburg binnen-
kwam?

Uit de „Remonstrantie Vulcanii“, den brief die B.
Vulcanius aan de Provinciale Synode van Zuid-
Holland zond, „24 Martij 1582“ (zie: Kroniek Hist.
Gen. te Utrecht 1868, blz. 500) blijkt ten duidelijkste
dat het verzet gelegen was in:

„Ten eersten naemelyck: dattet niet geraden en is,
dat men diemaal van psalmenboecken verandere, op
datte niet en schijne dat wij de Papisten int veran-
deren van hun breviers slachten.“ (= gelijken)

„Ten tweeden: dat men Datheens psalmen souden
enonen corrigeren, ende daerom onnoodigh syn soude
de syne te onderdrucken ende een andere mans versie
aen te nemen“.

„Ten derden: dattet een forme van een nieuwe schal-
tinge syn soude andere psalmenboecken in te brengen,
aengeseien datter menige huysgesinnen syn, daer acht
oft thien psalmenboecken in een huys syn, ende dat-
et een groote last syn soude nieuwe in plaetse van
dien te coopen“.

Zoo ook lezen we in een Advies van de Parti-
culiere Synode te Rotterdam aan de Generale
te Middelburg in 1581:

„Soo veel de gemeene kercke aengaet, dat het peri-
culos is te veranderen sonder nootwendige oorsae-
cken“

„Datter vele lasteren souden, als geschiet is anno
LXVI, doen men de Engelsche psalmen“ (die van
Utenhove) „verliet, als of het tot noch toe quaet ware
gewest“

„Soo veel die gemeente aengaet, dat deselve in heur
memorie seer geturbeert ende bedroeft ende in de
veranderinge der psalmenboecken groote schade lyden
souden“

„Soo veel de druckers ende boeckvercoopers aen-
gaet, dat sy oock groote schade lyden souden als nyet
kunnende vercoopen de oude psalmenboecken ende geen
deel hebbende in de nyeuwere, totdat de privilegie ge-
eyndicht sal syn“.

„Inderdaad“ zegt G. Tjalma in „Philips van Mar-
nix Heer van St. Aldegonde“ (bl. 262): „is het
„ochter meer de groote voorraad van Psalmenboeken
„naar de berijming des laatsten“ (Datheen) „ge-
„weest, waarop de invoering van die des eersten“
„(Aldegonde) „is afgestuit. „De geschiedenis moge
„dat bewijzen: Reeds onder het drukken waren die
„klachten vernomen, opgesomd in de „Acten van
„de synode particulier, gehouden bynnen Rotter-
„dam, begonnen den XXVten April 1581“. In 1579
„toch richtte de Kerkeraad te Dordrecht, op ver-
„zoek van de boeckvercoopers aldaar, zich tot den
„Kerkeraad van Antwerpen, opdat deze Gielis van
„den Rade, den drukker van Aldegonde's berijming,
„zou „waerschouwen, dat hy ophielt met syn druc-
„kerij, ter tyt toe eens oft anders eensamelick by
„allen kercken besloten ware“.

„Jan Kanin berekende zijn verlies op „duysent
„guldens“, Jan Hermans en Pieter Verhaege, dat
„hem wel omtrent voor hondert ponden Vlaems

muchte a ministerio amoveert worden ende nu
Floekenus verreyt, sal men sulx den thoe-
comende Synodo voordragen, om een ander be-
quam persoon tselfde te bevelen.

21. Die getuichnisse Joannis Keteler, Pastoor tot
Oen, die hy van de Classe te Myddelstum die
kercke ter Elburgh vertoont heeft, dwyle hie
eenygermaten dessen classis suspect geacht wordt,
sal tot Dom. Joannem Nycasium gesonden wor-
den, ende om te vernemen, offte deselvighe wetlick
offte van warden es.

22. Offt men oock ruyter ende soldaten buytens
Lantz heercomende ende hyer getrouwt hebbende
sonder wellicke getuichnisse sal copuleeren, dit
ad Synodum te brengen.

23. In gedachtenisse te halden, soe eene guede ge-
leerde Schoolmeester muchte voor vallen die van
Nykercken per literas muchte condit gemaect

24. Op den Synodum aen te holden, dat versocht
worde, dat die grove ende grouwelicke sonde,
als dootslach, ehebrueck, blootscande, vrouw
sachet (schaken) datelick gestrafft ende geweert
mach worden.

25. Alsoe syne Exe. vyff dienaren vurdert int leger
by sich te hebben, toe weten twe uit Hollandt
eene uit Zelandt, eene uit freeslandt ende een uit
Gelderlandt, welke sal uit die vyver classibus ge-
nomen worden, desse saecke wordt gesuspendeert
tot den toecomende classen Arnhemiensem.

26. Alsoe Georgius Bucerii vrouwe vergangen wyn-
ter voor den vian binnen Harderwyck gevluet ende
geweecken was, ende aldaer die Gemeente Gods
geen cleyne argenisse gegeven myt die overdadicht
der klederen, oock dat die selvighe Bucerus een
gevecht myt syn broder geholden heeft ende een

„psalmenboeken gebonden ende ongebonden tot niet
„ende maculatuer souden werden“. Dat was enkel
„te Dordrecht. Verandering behoerde dus „pre-
„ventive ende met voorgaende waerschouwing, soo
„de liefde heyscht, voorgenoemen“ te worden. De
„Dordtsche druckers, en zeker ook de andere,
„waren gaarne bereid, met den voorz. Gielis te
„handelen over syne schade“. „Met haesten wth
„Dordrecht den XIX Octobris 1579“.

Ongetwijfeld zijn het wel in de eerste plaats de
boekdruckers-uitgevers geweest die hemel en aarde
bewogen hebben, hun Datheen-oplagen niet tot
„maculatuer“, tot misdruk te zien gedegradeerd,
tot waardeloos scheurpapier.

Of dit nu voortspoot uit „de onuersaecte ghie-
righeyt veler bouckdruckeren, die daer een on-
wisperekelicke schade daeghelicks aenbringhen der
ghemeyner weluaert“, waarover Utenhove zich
beklaagde toen hij genoodzaakt was voor zijn ver-
beterde Psalmrijmen een anderen drukker te zoe-
ken, zullen we maar buiten beschouwing laten —
om echter te zeggen als Dr Pollmann doet:

„De Psalmen van Datheen hadden doorden in-
vloed van zijn persoon de hegemonie
verworven, in een tijd waarin geen andere volledige
psalmvertaling naast de zijne stond. Zij hadden ge-
klonken op de brandstapels; zij bleven gehandhaafd
door het Conservatisme, dat weldra een kenmerkende
eigenaenschap van het Calvinisme zou worden, en door
het noodlot, dat Marnix, in den beginne de eenigste
mededinger van heteeckenis, tot een verrader van Ant-
werpen stempelde“.

zie, dat lijkt ons allemaal wel een tikje al te ge-
zoekt, om niet te zeggen al te sensationeel, ver-
geleken bij de tamelijk nuchter-zakelijke overwe-
gingen van hierboven. Want zooals men reeds
heeft kunnen constateeren, zijn Datheens psalm-
berijmingen niet gekozen om den persoon, maar
om de uniformiteit die zij brachten met 't Fransch-
Zwitsers Kerkgezang en „daerom“ als Datheen
zelf zegt: „dat de Psalmen alle (myns wetens) nooyt
„bequaemelyck en syn overgeset geweest, om stich-
„telyck in der Gemeynen te singen; ende om dat
„zy, die de Psalmen eensdeels overgeset hebben,
„uytdruklyk ende ernstig begeert hebben, dat
„men haer werk soude laten blijven: „Ende soo daer iemandt ware, die wat
„maeken wilde, dat hy dat van nieuws
„doen soude“.

Natuurlijk zal ook de groote bemindheid van
Datheen bij het volk, wel een woord meegesproken
hebben. Er kan een kern van waarheid liggen in
wat Dr A. Kuypers schreef („Petrus Datheens“ door
Dr Th. Ruys) „Wat vroeg het volk, of een enkel
„vers min juist het oorspronkelijke weergaf, of
„een slepend stopwoord wat sleurig achteraan
„kwam hinken, of niet elke taalvorm op onbe-
„smette zuiverheid bogen kon! Het was immers
„hun psalmboek, dat boek dat zij met doodsangst
„soms voor het spiedend oog verborgen hadden,
„dat hen gesterkt had in de ure des gevaars, en
„van welks bladen zij iets van Gods geest hadden
„opgevangen, — en dat boek wilde men hun roo-
„ven, op dat heilig boek was het gemunt!“

Tóch lijkt ons in het generaal genomen ook dit
niet geheel en al juist, want dat niet overal zulk
een gevoeligheid voor Datheen leefde, blijkt wel
uit Vulcanus' hiervóór genoemde Remonstrantie,
als hij aanvoert: „dat veil treffelycke luyden lieten
ter predicatie te gaen, so lange als die daer ge-
sungen werden“, gedreven „deur eenen oprechten
yver, die sy syn dragende tot de vordering van
Godes dienst ende grootmaeckinge synes heyligen
naems, dan deur affectie die sy tot eenige personen

wordt gescholden, die krancke oock nyet visi-
teert, sal men dit brengen ad classen Arnhemien-
sem.

27. Gooswynus Dorre (van Oldebroek) begheert
van de kerckenraedt ter Elburgh, dat men synen
Coster vlytich vermane dat hy beter achttinghe
hebbe op syne schoole, dit heeft Wynandus aen-
genomen.

28. Die Classis vindt voor guet ende geraetsam voor
ditmael gene gedeputeerden op den Arnhemischen
classen te senden, gemerckt sie geen g.....? en
hebben aen twe, die zie schryfftelickx oversenden.

29. Op den toecomenden Synodum in den welke
toe Harderwyck sal geholden worden sullen reysen
ende bywonen Wythelmus Wyrzfeldius ende een
olderlinck uit Harderwyck; Petrus Kintzius, ende
een olderlinck toe Nykercken.

30. Die gedeputeerden desses Classis sullen voor
dit tegenwoordighe jaer wesen die kercke tho
Harderwyck.

31. Die thoecomende Classis sal geholden worden
tot Epe welke verschryvinghe sal geschieden by
den kercke toe Harderwyck.

32. Nae geholden censura morum es desse Actie
myt een dancksegginghe besloeten, ende die bro-
dern syn myt vrede ende eendrachticheit ge-
scheyden.

WINANDUS JOHANNIS, praeses.
JOHANNES SANDERUS, assessor.
TIMANNUS ALBERTUS, scriba.

in 't particulier souden mogen dragen, om syn autoriteyt in onredelike saecken voor te staen", waarna nog eens nadrukkelijk verklaard wordt, dat „vele geleerde, treffelycke ende godvruchtige luyden hun grootelick aen stooten ende scandaliseren, naedemaet gaer en gants der Hebreïsche spraecke onwetende overgeset syn."

En of ze op de brandstapels zijn gezongen, is, gezien hun verschijning in 1566 nog de vraag. Of dat niet veeleer de Souterliedekens zijn geweest en andere woorden op weer andere melodien, zou misschien nóg beter uitkomen.

Zoo is het b.v. wel vrij zeker dat „den Psalm seshien ghesongen" door de „vier Pastoren die in Sgrauenhage om het gheluyghenisse Christi geworcht, ende gebrant zijn, Anno 1570, den 30 May" uit het „Liedeken" op blz. 57 van „Een nieu Lied-Boeckken" (1588), dat deze Psalm er niet een van Datheens berijming is geweest, wijl diens overzetting nog niet eens in muziekdruk verschenen was, toen in 1566 twee dier vier pastoors, een uit IJselmonde en een uit De Lier in staat van beschuldiging gesteld werden, de eerste: „Duitse Salmen voor ende na 't sermoen gesongen te hebben", de tweede: „vyf of zes zondagen, zoo voor zoo na de preeke, duytsche psalmen in die kercke met eenige jongens gezongen te hebben, terwijl 't orgel er onder speelde".

En of de weigering van het Gereformeerde Volk om zoo maar direct een moezaam geleerde 150-maal-zoooveel-coupletten af te danken voor idem-zoooveel-opnieuw-te-leeren „vaerzen", of dat nu één-twee-drie, calvinisten-conservatisme te noemen is?

Ook tóen gold al, wat nóg gezegd kan worden van de massa der kerkgangers, van het volk in zijn groote kringen, dat men er van moet kunnen begrijpen, dat het niet gauw warm zal loopen „voor een betoog tegen de berijming, alleen op aesthetische gronden". (K. Schilder, „Bij Dichters en Schriftgeleerden", blz. 345). Ook tóen kwam daar in Datheens kerk „niet een fijn publiekje, zoo van een kanten zakdoekje en een parasol, maar het volk" bijeen.

Het was van de 12e zitting der Dordtsche Synode, 24 Nov. 1628, die het „du" in Aldegonde's vertaling verwierp, geen „beroemden stok, dien men wel zeer snel vinden kon" naar Dr Pollmann het laat voorkomen. Het was vroed beleid zich te vrijwaren voor een herhaald echec, na de mislukte poging, die gevolgd was op het besluit der Synode van 's Gravenhage (1586) de vroeger goedgekeurde berijming van Datheen zoo mogelijk te vervangen door die van Marnix van St. Aldegonde. (Zie „De Post-Acta", H. H. Kuyper, blz. 153 en 154.)

Nogmaals — zooals Tjalma hiervoor aangehaald het ook zag — het waren, ook voor onzen tijd nog heel goed in te denken bezwaren van financiële en commerciële aard, zoowel van de zijde der afnemers als van den kant der leveranciers, die in de eerste en voornaamste plaats veroorzaakten dat Aldegonde's „versie" „onderdrukt" zou worden, temeer ook „dat Datheens psalmboekken noch nyet quaet ende des heeren Aldegonde's noch nyet goet geoordeelt syn ende, indien sy beyde goet syn, soude collatie tusschen beyde gemaakt moeten worden, welke de beste syn."

En ten slotte: laat ons evenals Aldegonde zeggen: „Wij en willen M. Petrum Datheum niet schelden „noch straffen, wetende dat Datheen ook zelf bekennende, dat de zyne hem schier als een ontydige geboorte waren afgedrongen geweest so dat „hyse in vele plaetsen niet wel oversien en hadde, „ende om de onervarenheit van de Hebreïsche „sprake, was gedwongen geweest syne oversettinge „uyt een ander oversettinge te maken; soo dat „daer vele dingen waeren daerop wel behoorde „naerder gelet te worden. Ende somwijlen oock „vrymoedelic seyde, dat hy grootelicks wenschede dat de onse in de gemeenten Godes mochten worde aangenomen, als die met der Hebreïsche „scher waarheit naerder over een quamen".

Hij zelf, Datheen, zou de eerste geweest zijn, die zijn arbeid voor beter gegeven zou hebben!

BRIEF UIT AMERIKA

„The Presbyterian Church of America."

Wat verleden jaar reeds onvermijdelijk scheen is gebeurd. „The General Assembly" (algemeene synode) van „The Presbyterian Church in the U. S. A." heeft Dr Machen en vele anderen met hem geschorst. Van de plm. duizend afgevaardigden waren er maar enkele stemmen tegen. Met groote plechtigheid werden de oordeelen uitgesproken. Men meende waarlijk Gode een dienst te bewijzen. De vrijzinnigen en de ethischen waren het weer roerend met elkander eens, dat zulke ongehoorzame en lastige menschen als Machen niet in de kerk mogen geduld. Ze gevoelden blijkbaar zoo als Herodes tegenover Johannes den dooper.

Natuurlijk is het bij herhaling den volke kond gedaan, dat er hier in het geheel geen quaestie van de zuiverheid in de leer in het spel was. Officieel is onmiddellijk aan het einde der zittingen een

bekendmaking de wereld ingestuurd, dat de schorsing van Dr Machen en de zijnen geen victorie was voor „Modernists" of „Fundamentalists", maar slechts voor recht en orde. Wanorde mag toch niet in de kerk van Christus geduld. Zelfs werd gezegd, dat wat de leer betreft al de afgevaardigden even zuiver waren als Dr Machen zelf. Dit niettegenstaande het feit, dat er zelfs in „the judicial commission", een commissie van zeven predikanten en zes ouderlingen die de zaak van Dr Machen enz. moest onderzoeken, vier predikanten waren, die de „Auburn Affirmation" hadden ontleend.

Het onbegrijpelijkst is wel, dat de ethisch-irenischen van de Princeton school dit alles beamen. Een paar jaar geleden vertelde Dr Speer in een vergadering te Philadelphia dat hij van niemand wist onder de zendelingen of in den zendingsboard, die niet goed zuiver was in de leer. Toch waren er ook toen „Affirmationists" onder het zendingspersoneel. Dr John E. Kuizenga van Princeton Seminarie, zat in „the judicial commission" van de „Presbytery" van New Brunswick naast een „Affirmationist" om over Dr Machen te oordeelen. Eenzelfde houding vernemen we en eenzelfde geluid hooren we ook nu weer van de ethischen.

Dan toch, onbegrijpelijk is dit alles eigenlijk in het minst niet. Voor de lezers van „De Reformatie", die bekend zijn met de geschiedenis der „Afscheiding" en der „Doleantie" is dit slechts een herhaling van wat reeds meermalen is gebeurd. Gelijk de „rechtzinnigen" die achterbleven in de Hervormde Kerk zichzelf op allerlei wijs zochten te verontschuldigen en dit veelal deden door het beschuldigen van hen die heengingen, zoo gaat het ook nu weer. Maar ieder kind der „Afscheiding" en ieder kind der „Doleantie" die zijn eigen kerkelijk bestaan kan verdedigen, zal, dit is mijn vaste overtuiging, zoo hij ook maar eenigszins met het verloop der zaken op de hoogte is, ook de Afscheiding hier in Amerika kunnen verdedigen. Neen, veel sterker moet ik het zeggen. Ieder die God gedankt heeft voor helgeen Hij heeft gewrocht in Afscheiding en Doleantie zal ook nu God loven voor het nieuwe levensteeken dat verscheen in „The Presbyterian Church of America".

Het synodale juk begon al zwaarder en zwaarder te drukken. Niet alleen Dr Machen en de andere leden van den nieuwen Zendingsboard werden geschorst, maar ook Ds de Waard, die slechts den „Board of Education" van modernisme had verklaard, werd van zijn kansel verwijderd. Geen kandidaat voor den dienst des Woords kan ook maar ergens worden toegelaten, zoo hij niet beloven wil aan de modernistische „boards" getrouw te zijn.

De volle raad Gods mag niet meer verkondigd. De eene „General Assembly" na de andere heeft dit al moeilijker gemaakt en nu is het onmogelijk geworden. Dus werd men gedwongen om het synodale juk af te werpen en dat is nu geschied.

Met den grootst mogelijken nadruk heeft de „General Assembly" van „The Presbyterian Church of America" er op gewezen dat de „nieuwe" kerk eigenlijk in het geheel geen nieuwe kerk wil wezen. Ze wil een voortzetting zijn en niet meer. De oude kerk is gedeformeerd; dus moest het synodale juk afgeworpen. Op de vergaderingen te Philadelphia (Juni 13-16) gehouden zijn de volgende artikelen aangenomen. Ik zal ze hier maar letterlijk afschrijven.

I.

„In order to continue what we believe to be the true spiritual succession of the Presbyterian Church in the U.S.A., which we hold to have been abandoned by the present organization of that body, and to make clear to all the world that we have no connection with the organization bearing that name, we a company of ministers and ruling elders, having been removed from that organization in contravention (as we believe) of its constitution, or having severed our connection with that organization, or hereby solemnly declaring that we do sever our connection with it, or coming as ministers or ruling elders from other ecclesiastical bodies holding the Reformed Faith, do hereby associate ourselves together with all Christian people who do and will adhere to us, in a body to be known and styled as the Presbyterian Church of America."

II.

„We, a company of ministers and ruling elders, do hereby in our own name, in the name of those who have adhered to us, and by the warrant and authority of the Lord Jesus Christ, hereby constitute ourselves a General Assembly of the Presbyterian Church of America."

III.

„We do solemnly declare (1) that the Scriptures of the Old and New Testaments are the Word of God, the only infallible rule of faith and practice, (2) that the Westminster Confession of Faith and Catechisms contain the system of doctrine taught

in the Holy Scriptures, and (3) that we subscribe to and maintain the principles of Presbyterian church government as being founded upon and agreeable to the Word of God.

All persons, before they shall be ordained or received as ministers or ruling elders or deacons, shall subscribe to the foregoing statement."

Ik stel er prijs op dat men dit punt in Nederland goed zal verstaan. Er zijn in het gehele bedrijf veel fouten gemaakt. Een der grootste fouten door de rechtzinnigen gemaakt is wel dat zij de „Affirmationists" niet onmiddellijk hebben aangeklaagd. Dat zien ze nu zelf wel in. Wat wrange vruchten zijn daar niet van geplukt.

Doch temidden van dit alles, en temidden van het verschil in traditie en kerkrecht dat het misschien voor sommigen in Nederland moeilijk maakt om het een en ander, dat hier gebeurt, goed te keuren, vergeet men toch niet, dat men nu in „The Presbyterian Church of America" weer ernst wil maken met de Gereformeerde leer en zede. Met hartzeer heeft men de oude en verkankerde organisatie verlaten. Met schuldbelijdenis voor eigen nalatigheid in het verleden en met biddend opzien tot God voor de toekomst wil men nu de wacht betrekken bij de zuivere prediking des Woords en de bediening der sacramenten. In het bijzonder wil men ook de tucht weer in eere herstellen.

De synode van de Christelijke Gereformeerde Kerk van Amerika heeft dan ook onmiddellijk een telegram gestuurd om de vernieuwde en herleefde Presbyteriaansche kerk Gods zegen toe te wenschen. Dat was den broederen een riem onder het hart gestoken. Veel tegenstand wordt ondervonden. Evenals tijdens de Doleantie wordt door de synodalen alles gedaan om de nieuwe beweging tegen te staan. Persoonlijk gingen de „stated clerk" van de „General Assembly" en de voorzitter van de „Presbytery" van Philadelphia den „kerkeraad" van een Episcopale kerk bezoeken opdat deze het beloofde gebruik van hun kerkgebouw aan de „Assembly" van de „nieuwe" kerk zou weigeren. Zoo zou er veel meer te vertellen zijn.

(Wie van dit alles meer wil weten en wie de officiële acta van de oude en de nieuwe „Assembly" wil lezen, bestelle „The Presbyterian Guardian". Het adres is 1209 Commonwealth Building, Philadelphia, Pa. U.S.A. Het nummer van 22 Juni is voor dit alles het belangrijkste. Het abonnement is \$ 1.50 per jaar; \$ 1.00 voor 7 maanden; 25 ct. voor 2½ maand, postvrij. Het blad verschijnt tweemaal per maand.)

Mijn doel in dezen brief was echter om u kortelijks het heugelijke feit mede te deelen, dat er ook in Amerika, buiten hen die van Nederlandsche afkomst zijn, een herleving is van de Gereformeerde leer. Het is alleen Gods vrije genade; Hem alleen zij de eer.

C. VAN TIL.

Niet om in onvruchtbare mystiek ons te verliezen, is het goed aan deze begrenzing van ons kennen steeds gedachtig te zijn, maar om tegenover een dor intellectualisme, dat neiging heeft te ontkennen wat het niet verstaat, den diepen grond van ons wezen, die dieper is dan onze kennis, en de inwerking van geest op geest, bovenal de inwerking van Hem, die van verre onze gedachten reeds verstaat, uit Wien het licht zelf is, dat in ons bewustzijn ons verlicht, niet prijs te geven.

Dr J. Woltjer, Verzamelde Redevoeringen en Verhandelingen, uitg. Woltjer-Comité, 1931, I, 123.

ZENDING EN EVANGELISATIE

De Generale Synode en de Zending.

Over enkele dagen wordt de synode te Amsterdam geopend.

Zeer belangrijke zaken komen ook nu weer aan de orde. Wij denken b.v. aan de kwestie der C.D.U. en der N.S.B. Allicht zal ook gesproken worden over de „Zelfbeproeving", en zelfs heeft men verzocht, dat de synode zich zal uitspreken over de „strijdmanier" in onze kerken.

Wij zullen daar niet over handelen, maar, gelijk vanzelf spreekt, bij de zending ons bepalen.

Nu wordt ons dat niet gemakkelijk gemaakt. Want het rapport van de generale deputaten tot de zending, aan de synode aan te bieden, komt niet onder het bereik der kerken. Men kan het lezen als de synode afgelopen is en dus de beslissingen reeds genomen zijn. Wat er dus aan de orde zal komen is slechts ten deele te zeggen.

Wij vragen ons echter af, waarom dit rapport ook niet aan de kerken wordt toegezonden? Met het rapport der Joden zending geschiedt dit wel. Maar wat de generale deputaten gedaan hebben en voorstellen, komen wij vóór de synode niet te weten.

Het staat echter vast, dat de kwestie-K. van Dijk er zijn zal.

Dit staat van Middelb...
...boek e...
...blijkt o...
...waarvan de...
...men.

Men herin...

1. dat vo...
...op het zend...
...het psalmbo...
...en het lieder...
...ende confer...
...en;

2. dat zij...
...Verga...
...hand met de...
...Javanen a...
...Oost-Java...
...een gem...
...de 150 psalm

Over dit e...
...ter dezer pl...
...steeds bij on...
...in bevestigd...
...vergist heeft.

Ds van Dijk...
...wijze, in...
...tegen deze be...
...bij brengt d...
...van Amsterd...

Inderdaad...
...burg in 192...
...noemde met...
...gemeen bel...
...onze kerken...
...zou hetzelfde

Nederland d...
...naast de psa...
...Naast deze...
...zonderlijke...
...landen zou s...
...andere zendi...
...Javaansche k...

Is dit geluk...
...heterogene el...
...Gelukkig ni...
...heeft de syn...
...schaamd. Zij...

er niet aan a...
...er zelfs princ...
...de vloekpsalm...
...nodig, om da...
...Ds van Dijk!

Mij dunki...
...Amsterdam...
...laten, en het...
...men. Dan is...

Wat het vo...
...zond: invoerin...
...berijmd psalm...
...door hem bev...

Natuurlijk z...
...berijming feil...
...berijming aan...
...gengdom der...
...nannen dan...

Hulde, Ds v...
...door de kerke...
...berijming mag...
...Van de zijde...

terrein zullen...
...de Javaansche...
...besloten de c...
...de zingen; op...

dat door het...
...verandering v...
...op de synode...
...dine psalmbe...

de door...
...weet ik niet;...
...Een andere...
...chen Ds van...

andere zendel...
...Ds van Dijk...
...el zonden bes...
...aan inderdaad...

Dijk, ingediene...
...bomen! Maar...
...ning van een...
...erkenning in...

ing! Het wi...
...van de tafel...
...dziet.

Nu, daarmee...
...De generale...
...Vergader...
...ingen gevraag...

De Bakker st...
...meeste missio...
...Ds van Dijk...
...hun talrijke o...

stak bericht, ...
...tekening teru...
...naam.

En daarop...
...kerken ingedie...
...En nu is d...